

Starški list

2013/23

wudaće: nalěćo 2013/23

wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t.

Póstowe naměsto 2

02625 Budyšin

tel.: 03591 550216

faks: 03591 550220

info@sorbischer-schulverein.de

www.sorbischer-schulverein.de

zamótwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa

tel.: 03591 550215

fota: SŠT

© 2013 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši, džědojo a wowki,

my Serbja smy jutrowny lud. Na tym drje nchtó njedwěluje. Tohodla mamy tež telko nałožkow, kotrež swědča wo našej wěrje a nadźiji do přichoda. Čas posćenja a přihota na jutry saha wot popjelneje srjedy hač k stražowanju při Swjatym rowje, klepotanju džěći, kiž chodža po wsy, křiž wot křiža so modlo, w času, hdyž zwony cyrkwy mjelča, debjenja jutrownych jejkow ze wšelakimi technikami, kmótr přepodawaja svojim mótkam kmótrisku całtu a jutrowne jejka, – dóniž jutrońčku rano njezaklinči znova wožiwnje jutrowne spěwanje kantorkow w Slepjanskej wosadze, čerpanje jutrowneje wody młodych holcow a skónčnje mócnje zaspěwane haleluja křižerjow, kiž kóždolětnje noša powěsć Zrowastanjeneho wot wosady k wosadze. Wšo to chcemy našim džěćom zhromadnje z Wami, lubi starši a džědojo a wowki, na dostojne wašnje dale dać.

Přeju Wam žohnowane jutry.

Waša

Ludmila Budarjowa
předsydka Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:

Džěćom předčitać - nawuknjenje čitanja wolóžić (2. džěl)	1
Dalekubłanje pola Ladinow w Južnym Tirolu w septembrje 2012	3
„Čitać“ z předšulskimi džěćimi-„Hdže je sowa?“-pěstowarnja Němcy	5
Hódnoty a normy we wšědnej zhromadnosći-pěstowarnja Wotrow	8
Póstny čas kaž špihel-pěstowarnja Chrósćicy	9
Zymske wjesela w sněze-pěstowarnja Ralbicy	10
Juhu! - Bórže móžemy płuwać-pěstowarnja Malešecy	11

Džěćom předčitać - nawuknjenje čitanja wolóžić (2. džěl)

Mjena pismikow

Hdyž wuznaje so džěćo w řeči knihow, wuwija přeco lěpše zamóžnosće w spóznanju kajkosćow napisaneho słowa. Móžeš džěćo wobkedźbować, kak z porstom linku po lince „čita“, hačrunjež njeje daloko a šěroko žane słowo napisane. Džěćo je spóznało, zo ma pismo wěsty směr.

Pozdžišo započina džěćo so wospjetowace struktury stajnje zaso spóznawać. Widži wěsty pismik na wšěch móžnych městnach, wot pismikow w poliwece hač k napismam na wabjenskich plakatach. Zo zamóža mozy konkretny pismik čitać, njeje žana maličkosć. Dobře widženske zamóžnosće a mnóstwo konfrontacijow ze samsnym mustrom zmóžnjeja nam, wěcy spóznawać. Dyrbimy přeco zaso to samsne widzieć, doniž njewuhladamy wšitke móličke a jónkróćne kajkosće, kotrež kóždy pismik wuznamjenjeja, specializuja.

Nawuknjenje pismikow podpěra so přez zahe přiswojenu zamóžnosć – inwariancu mustrow. Hižo jako čěšenk spóznamy, zo so někotre wizuelne kajkosće njezměnja, na přikład mjezwočo nana a maćerje. Čłowjek wobsedzi přinarodźenu zamóžnosć, reprezentacije zaznawanja w swoich mozach składować a na nowe wuknjenske situacije nałožować. Ze wšeho spočatka

pyta džěćo potajkim stajnje zaso za samsnymi mustrami, samsnymi pismikami.

Spočatnje njećini džěćo ničo druhe, hač wěcy pomjenować. Hakle poněčim natwarja so kompleksny system čitanja. Hdyž pomjenuje džěćo wěcy wokoło sebje, trenuje so zwjazanje wizuelnych a řečpředžěťacych systemow. Hdyž nawuknje džěćo pozdžišo čitać, wužiwa džěle runje tutoho šaltowanskeho kruha, tak zo zamóže pismiki dosć spěšnje spóznać a čitać. Bytostne wuměňenje za zamóžnosć nawuknjenja čitanja je, zo móže džěćo za abstraktne znamjo konkretnu wěc w mozach wotwoľać. Hdyž čita słowo „psyk“, dyrbi wědzieć, kak tajki žiwoch wupada.

Hdy kóždy džěćo z pomjenowanjom pismikow započina, je rozdźělne. Na kóždy pad pak měli starši džěćo podpěrać, signalizuje-li wone zajim na pismikach. Samsne płaći za čitanje. Najwjace pěstowarskich džěći spóznamy krótke słowa

znatých nadpismow, kaž na přikład ALDI abo OBI abo spočatne pismiki swójskeho mjena. Poněčim přiswoji sej kóžde džěčo skład widžanych pismikow, prjedy hač započina je pisać. Tuta čitanska faza je takrjec „logografiski stadij“ – džěčo zapřimnje zwisk mjez konceptom a napisanym symbolom.

Hdy měło džěčo z čitanjom započinać?

Ručěž započina džěčo pismiki alfabeta pomjenować, nastanje prašenje, hač ma so ze spěchowanjom čitanja započinać. Při wšěch diskusijach njeměło so biologiske zapožoženje mozow zabyć. Wuměňenje za zamóžnosć čitanja je zamóžnosć zwjazanja rozdžělnych informacijow – wizuelnych, řečnych a koncepcionelnych arealow mozow - a jich předžětanje. Předžětanje je wotwisne wot zrałosće mozowych regionow, asociaciskich arealow a spěšnosće, z kotrejž su regiony mjez sobu zwjazane. Hakle, hdyž su mozy zrałe, docpěje so trěbna spěšnosć za sprosředkowanje informacijow. Při tym su rozdžělné kónčiny rozdžělnje daloko wuwite. Nerwy za sluch su na přikład w šestym pre-natalnym měsacu doskónčnje wuwite, widženske nerwy hakle w šestym měsacu po porodze.

W starobje pjeć lět su wšě sensoriske a motoriske areale dowuwite. Regiony mozow, na kotrychž we hłownym zamóžnosć předžětanja wizuelnych, werbalnych a awditiwnych informacijow bazuje, njejsu pak pola wjetšiny ludźi z pjeć lětami abo tež pozdžišo hišće hotowe. Z někotrych studijow je tež wučitać, zo wotběži tutón proces pola hólcow trochu pozdžišo hač pola holcow. To móhło z přičinu być, zo hólcy zwjetša trochu dlěje trjebaja, doniž njezamóža běžnje čitać.

Wjetšina džěči nawuknje jednorišo a spěšnišo čitać, hdyž započina z tym ze sydom lětami. Ale tež zwólniwosć čitać chcyć so zdžěla sylnje indiwiduelnje rozezna.

Sylwija Šěnowa, wučerka na Serbskim gymnaziju Budyšin

Žórto: Maryanne Wolf: *Das lesende Gehirn. Wie der Mensch zum Lesen kam – und was es in unseren Köpfen bewirkt*, Spektrum Akademischer Verlag, Heidelberg 2010

Dalekubłanje pola Ladinow w Južnym Tirolu w septembrje 2012 (pokročowanje)

Hnydom na přnim dnju našeje wuprawy nam runoprawne nałożowanje třoch rěčow Južneho Tirola w zjawnym žiwjenju napadny. Hač su to wjesne tafle, pućniki, pomjenowanja zjawnych zarjadnišćow, wozjewjenja za wobydlerjow a turistow – wšo móžeš w samsnej wulkosći pismikow we wšěch třoch rěčach čitać.

Ladinščina je so přez lěttysacy zwjetša jenož w rěčanej formje wužiwała. Literarne teksty nastachu hakle před něhdźe 150 lětami. W samsnym času založichu so tež přenje towarstwa k zdźerženju ladinskeje rěče a kultury.

Tři barby – tři rěče

W lěće 2008 wobzamknjeny kubłanski zakon zaruči škit ladinščiny a zmóžni aktiwne spěchowanje. Z tym wutworichu so dobre džěłowe wuměnjjenja za kubłanje. Wot 2004 započachu w ladinskich pěstowarnjach strukturu za nawuknjenje ladinščiny a wobchadženje z wjacerěčnosću, kotraž wšako bě normalnje hižo data, tworić. Wuwědomichu sej hódnotu třećeje rěče a předewzachu sej, ladinsku rěč a kulturu wožiwić a zdźeržeć. Za to mějachu so wjeselo a wćipnosć na rěčach, wotewrjenosć za tři krajne rěče a mjezykulturne kompetency spěchować a wězo nic naposledk nawuknjenje tutych třoch rěčow.

Młode ladinske paritetiske šule z trojorěčnej alfabetyzaciju

Ladinske šule maja z lěta 1975 swójski šulski hamt a z lěta 1987 tež swójski pedagogiski institut. Za wukubłanje ladinskorěčnych kubłarjow a wučerjow wobsteji z lěta 1998 swójski wotdźěl za pjećlětny studij na swobodnej uniwersiće Bozen.

Mějachu so před něšto časom starši a dźěći hišće mjez italskej abo němskej šulu rozsudzić, maja nětko model paritetiskeje šule. Paritetiske tu rěka, zo wužiwatej so němčina a itałščina we wšěch předmjetach procentualnje jenak. Ladinščina

so jenož w dwěmaj hodžinomaj wob tydzeń přidatnje wuwučuje a wužiwa so rozdźělnje jako rozkładowaca řeč we wučbje. Ladinščina je za socializaciju a spěchowanje identity wažna. Alfabetizacija so tohodla trojorěčnje přewjedže. Přesadženje paritetiskeho wuwučowanja so na šulach wšelako praktikuje a tež wučerjo je rozdźělnje nałožuja. Pak so cyły tydzeń w jednej řeči wuwučuje a přichodny tydzeń w drugej, pak so wěste temowe wobłuki jeno w jednej řeči přewjedu a druge temy w drugej řeči.

Při našej hospitaciji w zakładnej šuli w St. Ulrich so nam wuwědomi, zo njeje trojorěčnosť, ani dwurěčnosť w šulach ladinских kónčinow hišće scyła tak dołho realita. Ha-

kle z lěta 2012 je trojorěčna alfabetyzacija zakonse rjadowana. Angažowane wučerki su runje w tutej šuli z jich wobkedźbowanjow, nazhonjenjow a jich přeswědčenja wo

wuspěchu trojorěčneje alfabetyzacije w zaštych lětach samostatnje material wuwili a nětko hižo pjeć lět zaměrnje z nim džěłaja. To móžachmy w přěnich lětnikach nazornje dožiwić. Nazwukowa tabela ma zapřijeća, kotraž maja w němčinje, italščinje a ladinščinje samsny pismik na spočatku. Z tutymi słowami sej na najwšelakoriše wašnje „hrajka“. Metody běchu jara jednore a přeswědčace. Běchmy zahorić, kak lochce so někotre džěci w třoch řečach pohibowachu. W jednej rjadowni wužiwaše wučerka wšě tři řeče, ale ženje změšane w jednej sadže. Za tym, kajke barbne parlički jeje ketki sej w rukomaj dzeržeše, w tej řeči wuwučowaše. W drugej rjadowni běštej dwě wučerce. Jedna řečeše ladinsce a italsce z džěćimi, druha němsce, přeco pak kruće džělene bjez zaměšanjow. K pomocy wužiwaštej wučerce tež barbu řečow, kaž ju wšak džěci z pěstowarnje hižo znajachu. Tež barbne kóстки (barba, kotraž so kóstkuj, w tej řeči džěćo wotmołwi) hry, memory, domino, bingo a druge materialije wužiwaja za alfabetyzaciju. Nic njemały podžěl maja džěci z migraciskim pozadkom abo ze swójbow hóstnych sezonowych džělačerjow. Za tute džěci měješe na př. ketka štwórtu barbu parličkow, barbu za jich maćerščinu.

„Čitać“ z předšulskimi džěćimi „Hdže je sowa?“

Z nowym pěstowarskim lětom zaběrachmy so w skupinje Lutkow z knižku wot Měřany Cušcyneje „Hdže je sowa?“. W po starobje měšanej skupinje su džěći wot 3 do 6 lět. Z nich ma jedne džěćo serbskeho nana a druge serbsku mać. Wšě tamne džěći wot doma sem žane serbske předzajomnosće sobu přinjesli njejsu. Wjetšina džěći pak hižo někotre lěta našu pěstowarnju wopytuje. Běch džakowna, z

tutej knižku w skupinje džěćać móc. Sady su jednore a słowoskład je z wulkeho džěla ze wšědneje wobchadneje rěče sem znaty. Jednanje w knižce je z wobzora nazhonjenjow džěći a tak derje zrozumić.

Džěćaca knižka „Hdže je sowa?“ wozmjje małych připořucharjow sobu na prózdniny pola džěda a wowki wot Luizy, Jana a Damiana. Pola džěda a wowki so měščanskim džěćom wotewrja durje k wjesnemu žiwjenju, kotrež je wusko zwjazane z přirodu. Na hornjej łubi namaka Luiza wutykanu sowu. Zhromadnje ze swojim džědom chcedža sowu w swojim přirodnym žiwjenskim rumje wobkedźbować. Džěd wě jim jako ornitologa wjele wažneho a zajimaweho wo wšelakich ptačkach powědać. Z nachribjetnikom, prowiantom a dalokowidom podadža so na ekskursiju. Woni wobkedźbują žiwe tam a sem běhanje mrowjow na mrowišću, wuhladaja wjewjerčku, kotraž wot hałuzu k hałuzu skakoce a so tak přez wjerški štomow dale pohibuje. Dale wobkedźbują sorny, dypornaka atd. Hač drje je so jim poradžiło sowu wobkedźbować? To čitajće radšo sami.

Do předčitanych episodow móžachu so džěći derje zamyslić. Wjele z našich džěći su pola džěda a wowki na prózdninach pobyli a zamóžachu so z džěćimi w knižce identifikować. W krótkich wotrězkach z knižku pokročowachmy. Přidatnje k dobrej ilustraciji sym wjele nazorneho materiala wužiwała. Při kóždej epizodze přińdžech z džěćimi spěšnje do rozmołwy. Na jednej stronje chcych přepruwować, kak daleko su džěći jednanje zrozumili a na drugej stronje chcychu džěći same wot so wo podobnych swójskich nazhonjenjach rozprawjeć. Dokelž so w knižce wjele přirodowědy posrědkuje, rozšěrachu naše džěći swój wid na wobswět w pěstowarni. Tak wobkedźbowachu ptački cyle dokładnje a zhromadnje spytachmy je postajić. Lěsnu sowu drje pola nas

njewuhladachmy, ale łastojčki, kiž so wokoło našeje pěstowarnje za daloki lět do juha hromadźachu. Jónu při wuchodźowanju wuhladachmy wulke mrowišćo při kromje lěsa. Džěci namakachu hnydom počah ke knižce a dopomnichu so na to, štož je džěd swojim wnučkam wo mrowjach powědał. Prózdninske dožiwnjenja wot Luizy, Jana a Damiana pohonjachu tež naše džěci do slědženja. W małych projektach so na jednore wašnje z přírodu rozestajachu. Wšelake lěsne zwěrjata zbudźichu zajim džěci. Natyknjeni wot slědźerskeje aktiwity džěci z knižki, sej tež naše džěci zas husćišo wšelake lupy do ruki bjerjechu, zo bychu wobkedźbowali, što so na př. wšitko takle w trawje hiba.

Stajne přeće džěci, stawiznu dale čitać mi wobkrući, knižku starším za předčitanje džěcom w starobje 3 do 6 lět a tež Witaj-pěstowarnjam doporučić.

PS: We wjetšich wotstawkach so pola nas w pěstowarni knihi wupołoża, kotrež móža sej starši skazać. Jedna 5lětna holčka spózna mjez knihami knižku „Hdže je sowa?”. Hnydom spyta mać přerěčeć, knižku kupić. Tola mać jej wujasni: „Nic ja a tež nic nan, ani džěd a wowka móža tebi tutu knižku předčitać. A ty póródžeš hakle klětu do šule, hdžež nawuknješ čitać.” Holčka jej na to wotmołwi: „To tola ničo njewadži. Z knižku móžu wam tola wšitko powědać, štož su Luiza, Jan a Damian dožiwili.”

Christina Cymertowa, kubłarka

Ptači kwas w Němcach

Skónčnje je so w nowym lěće sněh našoł. Mała hórka srjedź našeje zahrody wobradža wjeselo, hdyž so džěci po njej dele suwaja. To so dopołodnjo chěť minje. Ale što činja ptački? Na nje zabyli njejsmy. Přihotowachmy jim dobru picu. Zornjotka smy do ćopłego tuka naměšeli a potom do kwětkowych horncow naleli. Po tym, zo je tuk zaso stwjerdnył, smy hornicy na štom před pěstowarnju powěsnyli. Ptački bórže picu namakachu a dachu sej ju zestodžeć. Přez wokno móžachmy je derje wobkedźbować. Na ptačokwasnym dnju nam pječene sróki a stódkosće na naše talerje položichu.

Pjatk, 25. januara pisana ptača bobrija w swojich skupinkach kwasowaše a mócnje spěwaše. Po wobjedze pak so potom započinachmy přihotować na ptači kwas, kiž chcychmy zhromadnje z našimi swójbnyimi w Grofic galeriji woswjećić. Za to wušikne kubłarki a mačerje předšulske džěći serbsku katolsku a tež Wojerowsku narodnu drastu wobležechu.

Młódše džěći ze swojimi přiwuznymi w galeriji na nas čakachu. Hordže nawoženja Julian swoju njewjestu Maite Fee w swjedźenskim ćahu na parket wjedžeše. Braška Toni pak dyrbyeše najprjedy wjelka a lišku, kotraž chcyštaj kwasnu hosćinu mylić, wuhnać, prjed hač móžeše wulka skupina ze swojim programom hosći zawjeselić. Program w spodobnej serbskej rěči so wšitkim jara lubješe. Ze zhromadnym spěwom, wotměnjejo w serbskej a němskej rěči, so program zakónči.

Hosćo hišće dołho hromadže swjećachu. Při dobrej bjesadze a naledze dachu sej słódny tykanc a kofej zesłodžeć.

kubłarki Witaj-pěstowarnje „Pumpot”

Hódnoty a normy we wšědnej zhromadnosći

Što je za nas wažne w žiwjenju? Přecelstwo, lubosć, dowěra, wjeselo, zmužitost, sebjewědomje, zdwórliwosć, respekt, tolerantnosć, pomocliwosć ...

Čim zašo je džěcom wědomje, kak wažne su hódnoty a normy za harmoniju mjez nami, čim lěpje woni w swěće, w kotrymž wotrostu, wobsteja.

Hódnoty a normy wolóža a porjeńša zhromadne žiwjenje pola nas w pěstowarni, w šuli a mjez přecelami. Džěci trjebaja hódnoty a normy. Tute dadža wěstosć a orientaciju.

W pěstowarni, w kotrejž maja džěci krute zwučenosće, woni derje wědža, što je wažne a što jim derje čini: přecelny mjezsobny wobchad w skupinje. Konflikty so mjenuja a z nimi so rozestajamy. Z toho wuwije so krok po kroku zhromadnosć bjez přewahowaceje awtority. Tohodla je wažne, zo so normy njepřehdawaja, ale jako samozrozumliwe a normalne widža.

W projekće pohonjamy džěci, sej hódnoty a normy na lochke wašnje zbližić, je spóznać, jich wuznam nazhonić a zrozumić. Při tym pomhaja nam:

- krótkie stawizny a bajki
- spěwy
- prašenja a wotmołwy
- hry a najwšelakoriše zaběry
- mnohe wobrazy

sroka (Nico Šuster) we wuporjedžanym hněždze (hra: „Lěni mjedwjedź“ 2011)

W krótkich stawiznach a bajkach, kaž n.př. „Lěni mjedwjedź“ abo „Zilli, Billi a Willi“ džěci spózna, kak derje je, hdyž sej mjez sobu pomhamy. Skok móže so nam we wšědnym žiwjenju stać, zo trjebamy pomoc druheho, podobnje małej sroce w bajce, kotrejež hněžko ma so spěšnje reparować. Tež swince Zilly a Billy, kotrejež nimatej po wulkim wichorje žadyn schow před wjelkom wjac, trjebatej pomoc. Podawizny z knižkow so hodža rjenje z džěcimi w małych rólach zahrać. Je rjenje přihladować, kak džěci figury předstaja a začuća pokazaja.

kubtarki

Serbska pěstowarnja

„Džěćacy raj“ Wotrow

Póstny čas kaž špihel

Serbska pěstowarnja Chrósćicy

Z popjelnej srjedu je so započal póstny čas. Šěsć tydźenjow raz hinak. Takle wopisa so snadź póstny čas lěpje. Hinak žiwy być, kaž zbytk lěta. Póstny čas snadź jako rjedženje domjacnosće za swoju dušu widžeć.

Předstaj sej, naše žiwjenje je kaž špihel. Móžeš widžeć, što je dobre a što je wažne za naše žiwjenje. W běhu našeho žiwjenja njewobchadźamy derje z nim. Činimy wěcy, kotrež nam a druhim škodža – bjerjemy sej wot wšeho přewjele: při jědźi, při hladanju telewizora, při hadrowanju, nochce so nam džělić. Wšo to zawostaja slědy na našim špihelu. A hdyž sej potom čas bjerjemy a do našeho špihela hladamy - je womazany a njemóžemy so sami w nim wjac spóznać. Nic jeno sebje samoho njemóžemy wjac widžeć, ale tež či tamni njemóža nas widžeć. Potajkim je čas za rjedženje. Šěsć tydźenjow rjadować – što mi tyje, što woprawdže trjebam, zo bych zbožowny/a był/a. A skónčnje mocy měć, to škódnje a njetrjebawše wotbyć. Na kóncu šěsć tydźenjow, hdyž mějach sćerpnosć ze mnu, móžu snadź zas do špihela pohladać a namakać jasny a čisty wobraz wo mni. To je napinace, ale myslu sej, zo so próca wuplaći.

Daniela Čemjerowa, kubłarka, po teksće fara St. Anna Walheim

Tež to słuša w Chrósćicach k póstnemu časej: powědanje bibliskich stawiznow. Tule spytaja 4-5lětni runje kaž Jězusowi wučomnicy w čotnje spać, potym zo su stawiznu wo wichorje na jězoru Gennesaret slyšeli. Nazornje bu džěćom při tym posrědkowane, kak je Jězus tež přeco pola nich a woni so tohodla strachować njetrjebaja.

Zymske wjesela w sněze

Knjeni Móškowa, knjeni Móškowa
ta třase swoje poslešća....

Tak spěwachu džěci w zaštych dnjach a wjeselachu so njesměrnje přez bětu pychu. Drje lědma něchtó druhi pokaza telko wjesela na za nas dorosćenych skerje napinacym počasu kaž džěci. W tołstych sněhowych woblekach a ze sankami přichadźachu džěci najlěpšeje nalady do pěstowarnje.

Z wjele zapalom a pilnosću twarjachmy sněhowe muže. Dokelž mějachmy jara wjele sněha, njenasta jenož jedyn sněhowy muž, ale hnydom cyła swójba ze sněha. Jako nós, woči a knefle słužachu hable, kotrež běchmy hižo w nazymje hromadźili.

Jara wjele wjesela mějachu džěci tež při sankowanju. Na wulkich

sněhowych talerjach, sankach abo jenož na zadku suwachu so po hórce dele. Jenož derje, zo nam naša wulka pěstowarska zahroda tajke sankowanišćo skića! To njemyleše tež sněh, kotryž druhdy do šije padaše. Samo akrobatne kruchi na sněhowych talerjach derje zmištruwachmy.

Kerstin Mauowa, kubłarka

Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy

Juhu! - Bórze móžemy płuwać

My předšulske džěci jězdźimy kóždu druhu póndželu z busom do Budyšina do wulkej Röhrscheidowej kupjele. Tam nawuknjemy płuwać, prawje nurić, do wody skakać a potom hnydom dale płuwać atd. To čini nam šešćom jara wjele wjesela. A kóždu druhu póndželu smy napjeći, kak to džensa budže we wodže. Nětko smy nimale tak daleko, zo móžemy diplom „Mórski konik“ wotpožožić a potom smy skónčnje prawi płuwarjo. Što my wo našim płuwanju myslimy? Tu naše wotmołwy:

Čehodla džemy płuwać?

Anna-Lena: „Zo bychmy při zastupje do šule hižo płuwać móhli.“

Theresa: „Bjez nawuknjenja płuwanja njemóžeš płuwać.“

Lennart: „Zo so we hłubokej wodže njepodnuriš.“

Maja: „My chcemy płuwać nawuknyć!“

Kak derje móžeš hižo płuwać?

Lennert: „Nic hubjenje.“

Tobias: „Derje.“

Maja: „Derje, tola jenož z płuwanskim pasom.“

Theresa: „Jara derje, wšako chcu „Mórského konika“ docpěć!“

Što so tebi při płuwanju lubi?

Tobias: „Mi lubi so nurjenje wosebje derje.“

Anna-Lena: „Skočenje do wody a hnydom dale bjez płuwanskich pomocnych srědkow płuwać.“

Theresa: „Mi lubi so nutř skočić.“

Maja: „Zo nawuknjemy płuwać a płuwanje z płuwanskej nudlu.“

Lennert: „Po tym w małkim basenku so zabawjeć.“

Henri: „Ja tež rady nutř skoču.“

Što so tebi njelubi?

Theresa: „Nurjenje, dokelž to woči pala.”

Maja: „Nurjenje a nutř skočić, dokelž mi to we wočach pali.”

Tobias: „Bjez přestawki dvě čarje płuwać.”

Anna-Lena: „Mi so njelubi z płuwanskim pasom płuwać.”

Lennert: „Zo je Theresa přeco spěšniša hač ja!”

Henri: „Zwučowanja płuwanskich pohibow při kromje basenka.”

Što trjebamy wšitko při płuwanju?

Theresa: „Kupansku kapu.”

Maja: „Wulke trěnja.”

Lennert: „Mały snack potym.”

Tobias: „Płuwansku nudlu.”

Anna-Lena: „Kupanski woblek.”

Henri: „Knjeza Adama. Našeho płuwanskeho wučerja!”

Kak wopisujemy płuwanje?

Theresa: „Přičehnjemy noze, wočinjamy a začinjamy je zaso. A to přeco zaso.”

Lennert: „Ruce doprědka, wodu nabok sunýc a hromadže.”

Kónc junija kiwa nam wšitkim diplom „Mórski konik”.

